

15'ê Tebaxê roja ji dayîkbûna gelê Kurd e

15'ê Tebaxê roja rahiştina çek e li Bakurê Kurdistanê. Ev roj roja şerê çekdarî ye.

Dîroka gelê Kurd bi aliyekî xwe dîroka rahiştina çek û şerê çekdarî ye. Raperîn û serhildana Dêrsimê, raperîn û serhildana dawî bû, ku ji aliyê dewleta Tirk ve hatibû binpê kirin. Ji sala 1939 an û vir de ewrên kabûsekî reş û bêhnçikên rasefî gelê me hatibû. Xof û tirs ketibû her aliyê welatê me.

Dewlet, jenderme û polisên hikûmetê di çavên xelkê de bûbûn îlah

Rûpel 15

Bi kuştinan em zêde dibin

XEWNEK Min di xewnê de dilê xwe vedikir / lê dînerî / Min li alîkî di kûranî de / Kurdîstan dîdî / rengê sîper / tede hêlin çêkirî / aliyê dî / Dayika min / Tê de rûniştî bû rengê hîvekê. Tariya dil ron dikir / ez berî rabim ji xew / Min dilê xwe / wek berê dîsa digirt. Da welat û dayika min / her di nêva dil de bin **J. Dost**

Wêne: Hönkel

- Kuştin û hovîtiyên kontrayan li Batmanê roj bi roj zêdetir dibin, ji ber ku heta niha welatparêzên Batmanê wek Nisêbînê, Cizîrê, Hezexê û wek Farqînê helwestên xwe yê rast dernexistin holê. Divê ku xelkê Batmanê bi lez milîsên xwe derxin, da ku rê li wan kontrayan bigrin û van kuştinên welatparêzan bisekinînin.
- Dîtin û ramanên ronakbîrên Batmanê ji ev e... Welatparêzên Batmanê heta ku li hember van êrîşên kontrayan xwe bidin paş û bitirsin dê ev hovîti û kuştin ji, ji alî kontra ve dom bike. Ji xwe dewleta mêtînger û hêzên tarî ji vê dixwazin. Dixwazin ku gel bitirse û bi vê tirsê ji doza xwe dûr bikeve.

Kontra êrîşên xwe yê li hember rojnamevanan didomîne. Hefteya buhurî du rojnamevan û birayê rojnamevanek ji alî kontrayan ve hate kuştin, rojnamevanek jî hat birîndar kirin.

29'ê Tîrmehê nûnerê kowara mehanê Özgür Halk Çetin Abayay li Batmanê, 1'ê Tebaxê nûçegihanê rojnameya

Özgür Gündemê Yahya Orhan li Batmanê li navçeya Kercewsê û 2'ê Tebaxê birayê nûçegihanê rojnameya Özgür Gündemê Celal Pekkûl li Batmanê, ji alî hizb-î kontra û hêzên dewletê yê tarî ve hatin kuştin. Nûçegihanê Özgür Gündemê Burhan Karadeniz li Amedê hate birîndar kirin.

Rûpel 15

Ambargoya PKK'ê tesîra xwe baş nîşan da

Li himber helwest û tîkiliyên serokên PDK û YNK bi dewletên imperyalîst û Tirkiye re, PKK berî demekê hemû pêwendiyên xwe bi van partiyên Kurdistanê Başûr re birrî û ambargo danî ser Kurdistanê Başûr, Bi biryardanî-

na ambargoya PKK re lazîmiyên ku ji Kurdistanê Bakur diçûn Kurdistanê Başûr, sekinîn. Yanê di demekê kurt de ev biryara PKK tesîreke mezin nîşanda. Ji ber tesîra vê ambargoyê nûnerê YNK yê Enqerê

Rûpel 15

Zîndan û edalet bi hev re namesîn

Rewşa zîndan û girtîgehan, di dewletekê de pîvaneke demokratîk bûn an jî faşîstbûna wê ye. Dewletek di daxuyaniyên xwe de çiqas behsa demokrasiyê dike bila bike, ger di girtîgehên wê de bi hezaran mirov hebin û ev girtî ji ber dîtin

û ramanên xwe hatibin cezakirin, hingê tu maneya daxuyaniyên li ser demokrasiyê namîne. Ji ber ku li cihê ku mirov ji bo dîtin û ramanên xwe tîn cezakirin demokrasî şûna xwe dide dîktatorî û faşîzmê.

Rûpel 15

ROJEVA WELÊT

Şerê psîkolojîk devam dike

Dijarbûna rewşa dewleta Tirk û bêçaretîya wê di her warî de xwe nîşan dide. Lê revêbirên dewletê bi tu awayê çavê wan bar nade vê rastiye bibînin, an jî hîna hêviya wan heye ku bi dare zorê wê dikaribin rastiye biveşêrin. Bi rastî, bi vî awayî jî dikevin rewşeke gelek komîk, serê xwe xistine nav qûmê, gewda wan giş li derve ye, lê ji wan kirî kes wan nabîne.

Rûpel 15

Dewlet kuştîyên şer eşkere nake

- Dewlet, gelek kuştîyên xwe vedişêre û eşkere nake. Li gor daxuyaniya weqfa mehmetçikî di deh salê dawî de, di şerê gerîla de hezar leşker di talîman de ji 3500 leşker mirin. Dewlet ji bo ku tazminatê nede xwediyê wan, kuştîyên şer eşkere nake.

Di nav van 10 salên dawî de di artêşa Tirk de zêdeyî 3500 leşker di talîman de mirin! Zêdeyî 900 leşker jî di şerê bi gerîla re de mirin! Ev daxuyaniyên fermî ne û ji hêla berpirsiyarên dewletê ve hatine kirin. Weke ku tê zanîn dewlet mecbur e ji alî aboriyê ve alîkariyêke pîrr mezin bi malbatên leşker û serbazên ku di şerê bi gerîla re de tînin kuştin bike. Bi pêşveçûna şerê gerîla re roj bi roj zaiyatên leşkerên artêşa Tirk jî zêde dibin.

Rûpel 15

Mebûsên HEP'ê gera xwe qedandin

Dema ku parlamentoya TC ket taftîlê, mebûsên HEP ê jî dest bi gerê kirin, da ku li herêma re-veberîya taybetî û hawîrdora wî tiştên dibin, li cih bibînin û ji van dîtinên xwe raya giştî agahdar bikin.

Ev gera mebûsan 21'ê Tîrmehê destpêkir û 4'ê Tebaxê de tamam bû. Ji wan mebûsan Ali Yigit dîtinên xwe wiha tîne ziman:

"Li her deverê welêt, zilm, zordarî û tirsek mezin heye...

Dewlet tiştên ku eşkere nikare bike bi destê hizb-î kontra û bi destê hêzên dewletê yê tarî dike. Bi vî awahî dixwaze ku tirs bixe dilê gel û gel ji tîkoşîna xwe dûr bixe. Her roj insanên me yê welatparêz, rewşenbîr û pêşverû ji alî van kontrayan ve tîne kuştin. Ji ber vî yekê gelê me divê di nav xwe de komîteyan ava bike û milîsên xwe yê bi çek amade bike da ku rê li wan xwînwaran bigire."

Rûpel 15

Berxwedan, kemîn, êrîş
Şer dom dike

Rûpel 3

Diplomatî û dostanî
R. Cizre

Rûpel 3

Festîwala Kurdistanê
Yaşar Kaya

Rûpel 4

Festîwalê Almanya
hejand
Amed Tigrîs

Rûpel 12

Cejna yekîtî û serbilindî-
ya gelê Kurd
Festîwala navneteweyî

Rûpel 16

Ji bo Kurdistanê
referandûm
Kemal Okutan

Rûpel 5

Li Urla çî dibe?

Rûpel 5

Rêzana rastînîsandîne
pêwîst e
M. Xarpetî

Rûpel 8

Salvegera Peymana Sewrê
Seyîdxan Kurij

Rûpel 10

Kurdên Sovyeta berê bi
xwe hisiyar
Vanîkê Elîxan

Rûpel 11

Berxwedan, kemîn, êrîş Şer dom dike

Gerîla kontrola şer û herêmê di destê xwe de digire.

Dewlet jî her diçe dikeve tengasiyek mezin û însiyatifa xwe winda dike.

Leşker, ji xwe re li cihê revê digerin, xwe di qereqolên xwe de vedişêrin, lê ew qereqol li serê wan tèn hilweşandin. Gerîla şerê xwe bi firehî û kûrahî pêş ve dibe. Li xeta **Behdînan û Botan** gerîla ber bi artêşbûnê ve bi xurtî dimeşin. Li **Xerzan, Amed û Serhedê** jî

şerê gerîlatiyê bi pêş ve diçe û rehê xwe berdide nav gel. Gel jî bi serhildanên xwe, ev meşa ber bi rizgarbûnê ve pîroz dike.

2 Tebax 1992 Li gundê **Hezex, Tilêla**, di nav gerîla û hêzên dewletê de şer derdikeve û 5 gerîla piştî ku berekên wan xelas dibin dikevin şikevtê û ji bo nekevin destê dewletê xwe îmha dikin. Li ser vê bûyerê esnafên Hezexê protestoyek li dar xistin. Esnaf dikanên xwe venekirin û şofêran jî qontaxên

xwe girtin, xelk jî ji malên xwe dermeketin.

-Li **Qosar** (Qiziltepe) jî esnaf li hember kirinên dewletê û qirkirinên kontrayan dikanên xwe girtin.

-Gerîla davêje ser gundekî **Tetwanê** bi navê xwe "**Dibekî**" û mele tevî jina wî û gundiyan di camiyê de komdikin. Piştî propagandayê, Mele Abdurrahman Sure tevî jina wî mehkeme dikin, dû re, ji ber têkiliyên wan bi hizb-î kontra re herdu jî di nav gund de dikujîn.

4 Tebax 1992: Li navçeya **Varto**, di çiyayê **Şerafetin** de konvoya leşkeran dikeve kemîna gerîla û 25 leşker tevî serbazek (astsubay) têne kuştin. Di vî şerî de 4 gerîla jî têne kuştin. Ji bo van gerîlayên ku di şer de dimirin, esnafên **Vartoyê** dikanên xwe girtin.

-Li navçeya **Kerboran** hêzên dewletê avêtin ser maleke Kurd. Di vê malê de gerîlayêk keç ku navê wê yê kod "**Çiçek**" e, ji bo nekeve destê hêzên dewletê xwe kuşt. Li ser vê bûyerê **Kerboranî** dikanên xwe girtin.

-Li gundekî **Midyadê** gerîla cerdavanek û 3 muxbîr kuştin. Cerdevan **Sebrî Ataç** û muxbîr **Orhan Ataç, Nuri Mal, Mehmet Güneç** bi kirinên xwe yên li hember gel dihatin nasîn.

5 Tebax 1992: Li **Sasonê** çiyayê **Mereto**, leşker tevî panzêr û cemseyên xwe ketin kemîna gerîla, 4 leşker hatin kuştin, 10 jî birîndar bûn. Panzêr û erebeyên leşkeran jî hatin îmha kirin.

-Gerîla li **Licê** bi roketan êrîşek birin bi ser qereqola gundê **Hezan** ve. Ev qereqol bi carekê şewitî. Dewlet zayıatên xwe yên di vê bûyerê de vedişêre.

-Gerîla li **Hezzo** (Qozlux) jî bi roketan êrîş dibe ser qereqola "**Yedi bölük**". Di dermafê kuştî û birîndaran de tu nûçe negihan destê me.

-Li **Cizirê** 2 panzer ku li nav bajêr digeriyan, bûn hedefê milîsan. Panzerek bi te mamî îmha bû. Di dermafê kuştî û birîndaran de nûçe ne ketin destê me.

-Li **Motkî** 4 cerdevan di şerê bi gerîla re de hatin kuştin.

6 Tebax 1992: Li **Bismilê** esnaf dikanên xwe girtin. Ev protesto, ji bo gerîlayek ku li **Stewrê** hatibû kuştin li dar ket.

-Hizb-î kontra li **Nisêbinê**, muxtarek welatparêz tevî kurê wî qetil kirin. Piştî bûyerê gel bi dû qatil dikevin, di malekê de diqefêlin û dikujin. Dîsa li **Nisêbinê**, xelk di rê de endamekî hizb-î kontra dixwaze biqefêle. Ev şeytanok bi ser xelkê de berek direşîne û welatparêzek bi navê xwe **Hüseyin Baybars** tê kuştin.

KONEVANIYA NÛ

R. Cizre

Dîplomati û dostanî

Dostaniya Kurdan tiştêkî erzan nîne. Hemû mirovên ku piştgiri û hevalbendiya Kurdan dikin, dijmînên Kurdan wan didin ber topên êrîşbaziyên xwe.

Heta vê rojê mirovên dostaniya Kurdan kirine, ji hêla çînen (sinifên) serdest ve bûne armancên wan yên pêşemîn. Dîsa bi gotinên mîna: "Ew mirovekî dîn bûye", "Mejiyê xwe winda kiriye" û "pere xwarine" û hwd. diçine ser wan.

Nelson Mandela berî ku xelata Atatürk qebûl neke (red bike), dixwestin dostekî xwe nîşan bidin û bi vê yekê jî li ser pîrsa mafên mirovan spekulasyonên xwe bikin. Lê piştî daxuyaniya Mandela ji bo neqebûlkirina xelatê êdî li gora qelemnûşên babalî û berdevkên (sözcü) dewletê bû "Çirkîn Afrikalî", bû "reşikekî dîn û xwe winda kirî", buhayê wî jî li cem wan bû pênc pere.

Ev sefaleta çînen serdest yên biyanî ye.

Ev ew rastiya dijmînên Kurdan e ku nikarin veşêrin.

Li kêleka vê sefaletê yeka din jî heye, ew jî sefaleta çînen serdest ên Kurd û serok-merokên multecî ye.

Dostên Kurdan heta vê rojê pîr kêm in. Hinek milîtan hene, hinek nivdîlî hene, hinek ditirsin û hinek jî bi navê dostaniyê dixwazin rastiye veşêrin û mîna papazan dixwazin misyoneriya Kurdan bikin, Kurdan bînin ser "**Riya Rast**".

Gelek caran di salonên konferansan de, dîplomatên Kurdan ên multecî dikevin pozîsyona dostekî Kurdan de û kesên xwe dost jî nîşan didin, dibine weke xwediyên meselê. Ev tu caran nikare tiştêkî rast were qebûl kirin.

Dostanî piştgiriya daxwaz û hêviyên Kurdan e, ne "çêkirina" stratejî û taktîka wan e.

Di navbera dostên papaz û dostên milîtan de, ji erdê heta ezmanan cudahî heye. Dostên papaz dibêjin: "Dilê me pîr nazik e, eman bila zarok kevîran nehavêjin panzerên dewletê, camên saziyên dewletê neşkinin, dîre wê xwîn-mîn ji tiliyên karmendan (memûran) were." Dostên milîtan jî wiha dibêjin: "Helbet Kurdan welatê kesekî venegirtiye û di zîndanên xwe de kesekî înfaz nekirine. Kurdan mafê mirovan neperçiqandiyê. Eger mafê çarenûsî ji bo her miletekî tê qebûl kirin, girîng e ev maf ji bo Kurdan jî rast were dîtin û hemû pîrs jî li wir diqedin."

Dostên papaz ne dost in.

Dost ew mirov in ku, mafdariya doza Kurdan ji bo gelên xwe û mirovatiyê nîşan didin.

Ne tenê du cure dostanî hene, lê wiha jî du cure dîplomati hene, dîplomatiya parsê û dîplomatiya xwedî pişt.

Serok merokên vê rojê multecî ne, hunerbazên dîplomatiya parsek in. Li her saziyeke navneteweyî, partî û hêzên siyasî mîna **Xaça Sor** dinêrin. Derdên wan jî ev e: Çawa dikarin hinek pere bigrin? Çawa dikarin kovar-movarên xwe fînanse bikin? Çawa dikarin kirêya komele-çayxaneyên xwe peyda bikin? Çawa dikarin bilêta çûn û hatinê ya balafirê peyda bikin?

Navê dîplomatiya parsek ya vekirî bi şeweyekî din dîplomatiya bi paseportên dijmîn yên sor e. Jiyana xwediyên wê jî kin e û mîna berikên şeşrengê (satranc) ber bi meydana ve têne vedan.

Dîplomatiya xwedî pişt jî ew e ku mirov lingê xwe bi qasî birra (mehfirra) xwe bavêje û li gora hêz û hîma xwe deng bike.

Bi fort û zirtan û ji kîsê xelkê dîplomati nabe.

Mirovên dikarin dîplomatiyê bikin ew mirov in ku, di civakên xwe de xwedî pişt û hêz in. Her gavê dikarin gel rakin ser piyan û ji bo berjewend (menfaat) ên wî, wî bixin nava berxwedan û serhildanê.

Yên ku sibê dixwin û ji bo xwarina nivro bê çare dimînin, dikarin her cure xulamtiyê bikin, dikarin çend meh û belkî çend salan xwe têr bikin, lê hema dawiyê wê ji ber xezeba gel û ji birçibûnê bimrin.

Dijmîn çî bêje tu jî bêji: Belê, efendim, zor baş e. Ev dîplomati navê wê di termînolojiya Kurdan a modern de sixurî ye, ceşitî ye.

Xulamtiya hêzên ku, **Şêx Seîd, Seyit Riza, Qazî Muhammet** û **Leyla Qasim** bi darve kirine û yên kenê xwe bi **Qasimlo** kirine nabe dîplomati.

Hêza ku di Kurdistanê de dikare şivanekî bike general, ji bilûra şivanekî orkestra çêdike û mirovekî bê xwendin û nivîsandin bi demê re dike muhendîsê elektronê, helbete dikare dîplomatên xwe çêke û çêkirine.

Dîplomati ne rezalet, xwe firotin û bê prensîb tevger kirine.

Dîplomati di nava meydana navneteweyî de, di riya berjewendiyên gel de, bikaranîna hêza gel bi xwe ye.

Kontr-gerîla, hizb-î kontra (hizb-î dewlet) cînyetên xwe dom dikin.

Xerîbî zor e, mirina hêdî-hêdî ye, bi pencên xwe yên gemar giyanê ji canê mirovan dikşîne. Mîna kevirê aşan e, mirovê xerîb jî mîna genimê kewrikî û hişk, di nava zivirbûna kevirên biyanîyê de têne hêrandin, dibine ar û mirovên ne mirov dest pê dikin û dixwin. Hestiyên dikine komer, di çileyê zivistanê de xwe li ber tîna wan germ dikin û jiyana xwe berde-wam dikin.

Xerîbî zor e! Mîna hûtê dev ji hev e, xerîb jî mîna masiyên hûr û bê çare di nava qîlên wan de têne cûtin. Xerîbî mîna daristaneke tarî,

Xerîbî zor e!..

H. S E F K A N

bi saw û tirs e, tijî hov û hirç in, tu dibîne ku mirov di nava devê hovekî de, vê carê bêyi ku te bicû, te dadiquftî-ne.

Xerîbî zor e! Mîna xefka ku di berfê de bê vedan. Dema ku her dever ji berfê sipî ye, tenê cihê xefkê reş dike, ji lewre jî, çivîkên birçî xwe lê digirin, ta ku libekî

xwarina xwe lê bibînin, lê mixabin têne xapandin, perçeyê reş li wan dibe dojeh, dema ku di nava devê xefkê de diferfitin. Wiha jî, mirovê xerîb dema ku xwe li "demokrasi û serbestiya" xerîbiyê digirin, mixabin dîsa, mirov wiha dibêje, genimê xerîbiyê mirov dixapîne û dide girtin.

Xerîbî zor e! jiyaneke sexte ye, mirov dixwaze gul û gulçinan bêhn bike, mixabin, ew jî bêvilê dixapînin, bê bêhn in tama xweliya welatê mirov ji tilmikên axa wan nayê. Ji lewre dîsa mirov lêvên xwe paqij dike, mirov naxwaze ku maçîke. Mirovên wan, bê derd û xem dijîn, tu carî ofîn û axînan

nakişînin. Lê yê xerîb, kor e, lal e, kerr e, di terpilin, tewş dibin, nizanin roj ji kîjan hêlê dertê û bi kîjan hêlê ve diçe ava. Ew mîna mirovê ku şev û roj lê bigere gêj û tewş dimîne, li dawiyê yan xwe dikuje yan jî tew-tewe û dîn dibe...

Xerîbî zor e! Lê hîn jê zortir heye. Li welatê xelkê ji mirovên xerîb re dibêjin "xerîb kotî ne". Tu bi çavên xwe dibîni ku çawa çavên xwe li mirov sor dikin, diranên xwe bi ser hev de diguvêşin û êrîşan tînin ser mirov. Bi serê solên xwe yên tûj û hesin li kêlek û hestiyên mirov dixin, di pelixînin, dişkênin. Belê, tu dibîsi, dibîni, lê tê çibikî..? Wê kî bi hewara te ve bê..? Tu çiqasî dengê xwe bilind bikî, ne Heso, ne Hemo te dibîze, ne jî dengê te dighêje gundê te.. Ax, çiqas zor e. Wê çaxê mirov dibêje, sed xwezî bi mirina li ser axa welat, bila canê mirov qîtik-qîtikî bibe, bila dohnê laşê mirov li wir bihele, giyayê wê pê şîbe û berxik û pezên welatên mirov pê têr bibin, bila seyên welatê me goştê canê mirov bixwin û bireyin, belkî li ser sînoran keriyên berxan ji hovan biparêzin..bila bila û ...Tenê bila ew gotin "xerîb kotî ne" ji mirov re neyên gotin.

Sed xwezî bi mirina li ser axa welat, bila canê teze li ber lingê panzêran bê perçiqandin û bi axa welatê ve bibe yek, bila jiyana hebe, hemû li zindanan be, li serê çiyên be, lê bila jiyaneke bi rûmet be, ger mirin jî hebe, bila mirineke bi şeref be.

Xerîbî zor e hevalno, bila pêtên ji agir di canê mirov de biçikînin, bi pizotan can bikizîrînin, bi balefiran gund û bajaran bombebaran bikin (Girîng e ku gotina mamosteyê berxwedanê Mazlûm Doğan ji bîr nebe, em bêjin "Berxwedan jiyan e") û em sînorê gundê xwe derbas nekin. Eger ne ji wan mûmên şeva tarî bûna, yên ku xwe kirin gorî û bûn sembola berxwedanê, emê jî, ji mêj de biketana nava devê xefk û defên xerîbiyê. Lê bi hebûna wan em jî li vir dibêjin "Berxwedan jiyan e". Ne dijmin û ne ji xerîbî bi me nikarin, ji ber ku emê veşîrin û em di nava qîlên wan de nayên cûtin, em soz didin ku emê veşîrin û nema carekê din ava çem û sînor gund derbasdikin, bila bi şeref em li kêleka çemê xwe şehîd bibin û xwîna me tevî ava wî bibe, lê em nema ji wir diçin...

Xerîbî zor e!..

Yê xerîb; kor e, lal e, kerr e, diferpilin, tewş dibin, nizanin roj ji kîjan hêlê dertê û bi kîjan hêlê ve diçe ava.

GOTÎN

Yaşar Kaya

Festîwala Kurdistanê

Ez jî mêvanê festîwalê bûm. Piştî sîh salan ji nû ve derdiketim derveyê Tirkîyê. Ji bo min her tişt nû bû. Min dê jiyana û rewşa Kurdên li Ewrûpa bidîta. Festîwala Kurdistanê nav û dengêkî pirr mezin li dû xwe hişt. Hevalan li Bochumê stadeke mezin girtibûn, stadê bê qisûr bû.

Mêvanên bi nav û deng giş hatibûn, xeynî Aramê Tikran, ew jî nexweş bû. Program 10-12 saet bû. Pêşî gazî mêvanan kirin, giş bi hev dan naskirinê. Di stadê de nêzîkî 60 hezar mirov hebûn. Paşî hevalan got ku 72 hezar bilêt hatine

firotin. Kurd û Alman zehf bûn. Ji Filistinîyan bigrin, heta Îspanyolan, ji Yewnanan heta Katalonan, her kes bi ked û dilxwazî hunerên xwe pêşkêş kirin. Organîzasyona Komîteya Kurdistanê pirr baş bû. Li der û dorê stadê, 30-35 cihên xwarin û vexwarinê hatibû amadekirin. Xortên Komîteya Kurdistanê, bi tîlsîzên xwe der û dorên xwe kontrol û îdare dikirin.

Gelek Kurd ji derdorên Almanya û ji welatên Ewrûpa hatibûn Bochumê. Der û dorê ji otobosan bûbû mîna cihê mehşerê. Jin û zarok, xort û bûk, bi kincên kesk û sor û zer hatibûn stadê. Stad jî bo wan bûbû cihê dîlaneke pirr mezin. Xort û keçên Kurdan, pêşî jîmnastîkeke pirr xweş çêkirin, di dû wê re, stadê bi wêneyên şehîdan xemilandin. Koma Şîrvan, Bilgesu Erenus, Beşîr Botanî, bi stranên xwe dilê gelê me geş kirin. Ji çarmedorê dinyayê gelek mesajên pîrozîyê bi rê kiribûn ji bo festîwalê, di vê navê de mamosteyê mezin İsmail Beşîkçî ji

mesajek şandibû. Hevalan digot, êvarê televizyonê jî got, serokwezîrê Almanya nikare 8-10 hezar kes bîne cem hev, ji ber vî ev civat, civateke dîrokî ye. Ji Fransa, Belçîqa, Hollanda, Norwec, Swêd, bi dehhezaran Kurd li Bochumê civiyabûn. Piştî nîvro stad tijî bû, bi hezaran mirov li derveyê stadê man. Ew nikaribûn bikevine hundir, lê deng û axaftinên mêvanan û stranên dibihîstin.

Li Bochumê, di otelan de cih nemabû. Serokê Partiya Keda Gel Feridun Yazar, Mebûsê Mûşê Sîrrî Sakîk û gelek mêvanên din digotin, me civateke wiha geş û bi şayî nedîtiye. Wekî din jî, ne hêsan e mirov 50-60 hezar mirov bicivîne.

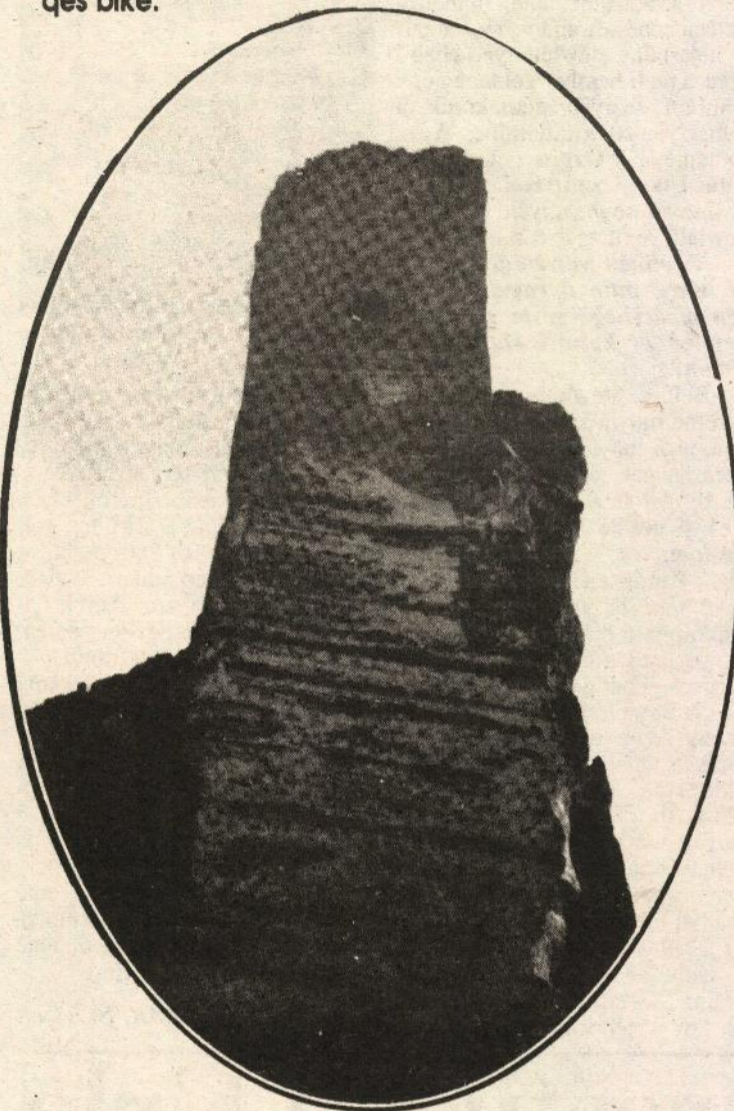
Kurdên ku ji hawîr dorên Ewrûpa hatibûn, hev û din hembêz dikirin, dilê wan, destê wan, çavê wan bûbû yek. Ji welatê xwe dûr bûn. Lê belê dilê wan li welatê wan bû. Min di çavên wan de gelek tişt dît û xwend.

Bi silav û evîna welatparêzên li Ewrûpa!

Dewlet neyarekî pirralî ye

- Hesenkêfê dikeve ber projeya GAP ê, ango projeya "Başûrê Rojhilatê Tirkîyê" bi binavkirin û xerakirina bajarê Hesenkêfê, dewlet dixwaze merkezeke mezin, ji merkezên pêşiyên Kurdan û kultura Kurdan nependî bike, kaniyek din ji yên derbasbûn û kultura me biçikîne û bi vî awayî çend rehên din ji yên dara me meqes bike.

Heste Egît

Li cîhanê merkezên kulturê û warên şaristanyetê hene. Van merkezan hêjayî û qiymetên mezin berpêyî mirovayetiye kirine.

Mezopotamya, Mîsir, Çîn, Yewnanîstan û Filistîn çendek ji van merkezên serekî ne.

Ev merkez pîrr kevn in, dewlemend û reng bi reng in. Xizmet û suxra wan ji bo mirovayetiye bêpîvan e. Nayê wezinandin.

Herwiha ev merkez ji bo xelkên xwe serbilindayî û rûmet in. Şabaş û fexr in piştqewînî û xwedfesilbûn in.

Belê, Mezopotamya cihê fexr û serbilindayiyê ye.

Em Mezopotamyayî ne, em ji Mezopotamya tên. Mezopotamya war û dayika herf û nivîsandinên ewil e. Helbestên ewil li vir hatine darîştin. Gundên ewil li vir ava bûne. Mezopotamya cihê efsaneyên ewil û gelek hêjahiyên bingehîn û yekemîn e.

Mezopotamya navça çûn û hatinê û pêrgîhevîbûyî ye. Gelekan ji xelk û bapîrên neteweyên îro hevdu li Mezopotamya nasîne, li vir qetabên xwe li hev xistine û her yekî ji wan ji bo me, Rojhilata Navîn û cîhanê bi hezaran tişt hiştine.

Eser û berhemên tarîxî, birc û sera, eywan û pîrên kevnar, keleh û sûrên heyamên derbasbûyî, şop û şeqlên hejmarek xelk hildigrin. Di avabûn û parastina van eser û berheman

de xwêdana Kurdan, Asûriyan, Kildaniyan, Ermenîyan û pîrr xelkên din heye.

Eserên li Kurdistanê ne tenê malê Kurdan in, belê malê giş gelên navçê û cîhanê ne. Em bi çavekî wilo li Mezopotamya dinêrin û bi mêzênê objektîf û însanî, xizmeta Mezopotamya û gelên vê navçê diwezînin.

Xizmeta Mezopotamya heye, ev xizmet mezin e, xezîneke tarîxî ye. Mezopotamya tarîx e.

Kurdê ku navê Eskîfê yan jî Hesenkêfê nebihîstibe kêmin. Eskîfê yek ji kevintirîn bajarên Kurdistanê ye. Bi xwêdan û keda nîfşên (nesîlên) berî me hatiye heta îro.

Hesenkêfê xezîneke kulturî û dewlemendiyeke çendxelekî û çenddamarî ye. Ji zemanê Roma û Bîzansîyan û bi vir de, di zemanê Merwanî û Eyûbiyan de Hesenkêfê bûye merkezeke îdarî û rola xwe listiye.

Ev merkeza sedsalan îro ji bo qetlîam û şapeyêke kulturî bûye hedef. Dewleta Tirk, ji salên 60 î û vir de Hesenkêfê raserî çavên xwe kiriye. Li dora 30 salî ye ku bajar û dewlemendiya tarîxî ya bajêr talan dike, eser û berhemên bêhempa ji vir neqlî nav xwe dike û niha jî bi navê avakirin û pêşxistina Rojhilatê Tirkîyê, dewlet dê lehiya avê li bajêr rast bike û bajêr bi temamî xera bike.

Hesenkêfê dikeve ber projeya GAP ê, ango projeya "Başûrê Rojhilatê Tirkîyê" bi

binavkirin û xerakirina bajarê Hesenkêfê, dewlet dixwaze merkezeke mezin, ji merkezên pêşiyên Kurdan û kultura Kurdan nependî (winda) bike, kaniyek din ji yên derbasbûn û kultura me biçikîne û bi vî awayî çend rehên din ji yên dara me meqes bike.

Dewleta Tirk ketiye pey birrîna serê me û pey hişkîrîna dara me. Ev dewlet neyare dîrok û tarîxa me ye, bûye malşewê û malwêrankarê welatê me û dixwaze me bi saxî têxe tîrbê.

Dewlet ketiye pey kinêsa me, bêhna wê bi kuştina însanên me dernakeve, berê xwe dide ax, çiya û daristanên me. Ev jî tîrnake, tîbûna dewletê bi van jî naşke û vê carê berê xwe dide miriyên me. Berê xwe dide derbasbûn û kultura me. Neyartiya dîroka bav û kalên me dike.

Helbet, neyartiya dîrok û derbasbûna me, xerakirin û talankirina hêjahiyên me yên dîrokî, bombekirin û perçekirina hafîza me ye.

Nasîn û aşîniya derbasbûnê û ya ketiye xezîna doh, vekrok û kilîta îro ye. Îro piştî xwe dide doh û îro ji bo sibe dibe palik û sipartek.

Bêtarîxmayî û ji doh qutbûyî mîvandariya gorê û birayê mirinê ye. Piştî me evqas tişt naskirine û êdf em jî reş û sipî ji hev derdixin, dewlet nema kare bi me. Harî û hovîtiya dewletê, wêrankerî û neyartiya kulturê hinekî jî, ji ber vê ye.

Ev merkeza sedsalan îro ji bo qetlîam û şapeyêke kulturî bûye hedef.

Yekitiya Jinen Welatparêzen Kurdistan (YJWK), bi navê Jina Serbilind kovareke 3 mehane derxist. Ev kovar her ji sê mehan carekê wê derkeve û têkoşîna jinên Kurd bîne ser ziman.

"Jina Serbilind" di hejmara xwe ya yekemîn ya 1.7.1992 an de, li ser derketina xwe wîha dinivîsîne; "Kovara me weşana YJWK ye û wê pirsên jinê, cihê jinê yê di nava sîstemên civakî de binivîsîne. Bi vê sedemê jî wê binivîsîne ku di dîroka civakên tebeqeyî de bê jin çawa hatiye ketin, hatiye kole kirin, biçûk hatiye dîtin, çawa hatiye warê mirovek tebeqeya duyemîn, çawa bawerîya xwe ya bi kesaniya xwe wînda kiriye û ew kesaniya jinitî ya alternatîf ku azadîxwaz û têkoşer e, divê bi çî hawî be. Wefkî din hem di dema derbasbûyî de û hem jî îro, jinên bi şervaniya xwe cih girtine, wê pratîka wan vêke û neticeyên jê derkevin pêşkêşî xwendevanan bike û bi vê yekê re kovara me wê hîşyar be ku nekeve nava kêmasî û şaşitî, an çewtiyên herketên jinan yê li cihanê dikevin navê û wê armanc bigre ku di van xisûsan de xwendevanên xwe safî (net) bike.."

Jina Serbilind di hejmara xwe yê yekemîn de xwediyê vê naverokê ye; YJWK çî ye? Di bin vê pirsê de dinivîsîne ku di kongreya PKK ya 3 an de biryara avabûna YJWK hatiye sitandin û jinên Kurd di sala 1987 an de sazûna vê tevgera xwe bi kêfxweşî hebêz kirine. Pişt re armancên kar û xebata YJWK dinivîsîne.

Di rûpela 5 an de nivîsek li ser "Dîroka têkoşîna jinên Kurdistanê ya piştî salên 1970'an" heye.

Di rûpela 8 an de hevpeyvînek bi pîreka şehid Hemze

Di têkoşîna Rizgariya Neteweyî de kovareke nû

Jina Serbilind

- Yekitiya Jinên Welatparêzen Kurdistan (YJWK), bi navê Jina Serbilind kovareke 3 mehane derxist. Ev kovar her ji sê mehan carekê wê derkeve û têkoşîna jinên Kurd bîne ser ziman. Girîng e hemû mirovên Kurd Kovara Jina Serbilind bixwînin, bidin xwendin û lê xwedî derkevin. Ji ber ku rizgariya civakê incax bi rizgariya jinan mumkun e.

(Hasan Binda) re heye. Di vê nivîsê de pîreka şehid Hemze dibêje "Mirin pirr dijwar e, lê tu car min nehişt ku dijmin di min derxe."

Di rûpela 11'an de namemek komek jinên gerîla heye, bang li tevê jinên welatparêz yê li derveyî Welat dikin û di dawîya namemeyê xwe de dibêjin, "Bi vê baweriyê, em tevê jinên welatparêzen Kurdistanê vexwendî dikin ku berpirsiyarî û wezîfeyên xwe yê demî bi ruhek berxwedanvanî pêk bînin.."

Di rûpela 12 an de, "Di dîrokê de jin" bi zimanê

JINA
SERBILIND

Yekitiya Jinên Welatparêzen Kurdistan

Fiyat:
2,- DM
Savî:
Têkiliyê:
992

Kurdistan kadını özgürlük yolunda!

- Ülkemizde yoksulluk denilen zengin yaşam
- Tarihte Kürt kadını
- "Ölüm acıdır, ama bunu hiçbir zaman düşmana hissettirmedim..."

YJWK nedir?

Kovara 'Jina Serbilind'

Kurdî hatiye nivîsandin û berdewama vê nivîsê li ser jiyana û têkoşîna "Şehîda serxwebûn û azadiyê Sozdar (Ayşe Abdulazîz Hacî Muhamed)" dinivîsîne.

Di rûpela 14' an de bi nivîsa "jiyana dewlemend ya li welatê me ku jê re tê gotin feqîrî (Ülkemizde denilen zengin yaşam) de li ser jiyana kurdên ji welatê xwe derketine Ewrûpa disekine û kul û kederên wan tîne ser ziman.

Di rûpela 17' an de nivîsek li ser "Berxwedana Klara Zetkîn" heye. Di despeka vê nivîsê de dibêje ku "Klara Zetkîn di dîrokê de di nava tevahiya jinên qehre-

man de jineke ji jinên ku di refên tewra pêşemîn de cih girtiye ye."

Kovara jina Serbilind, di rûpela 19' an de bernamêya YJWK weşandiye. Di beşê yekemîn deli ser van xalan disekine: "Di seranserîya dîroka civakan de pîrsa jinan", "Rizgariya jinan"

Û di rûpela dawî de belavokê "Komeleya jinên Kurdistanê cih digre. Sernivîsa vê belavokê "Komeleya jinên Kurdistanê çima damezirî?" ye.

Bê şik, derketina kovara Jina Serbilind, ji bo jinên Kurdistanê gavek girîng bû. Îro jinên Kurdistanê di refên şerê rizgariya neteweyî di cihê xwe li rêzên pêşemîn digrin û bi dar û keviran, bi qîr û lîlandinan bi ser tank û topên neyaran e dimeşin.

Dîsa jinên Kurdistanê ew zarokên xwe yê bi buhayiya xewa şevan û bi şîrê sipî xwedî kirine weke beranên qurbanê di riya Serxwebûn û azadiya Kurdistanê de didin.

Her ku xortek Kurdan şehîd dibe pêşî kezeba dayikên Kurd diperte. Lê dayikên Kurd şewata dilê xwe pêş neyaran nakin û bi lîlandinan li ser qebra şehîdan govenda azadiyê digrin û bi serhildanan dimeşin ser kelehên mijokdariyê, singa xwe ya têr kul û keder li hember gulleyên dijminan vedikin û bi serbilindahiyek bi rûmet dimeşin.

Girîng e hemû mirovên Kurd Kovara Jina Serbilind bixwînin, bidin xwendin û lê xwedî derkevin. Ji ber ku rizgariya civakê incax bi rizgariya jinan mumkun e.

Navnîşana kovara Jina Serbilind ev e: Gustav Heineman str. 7 5090 Leverkusen 1 Deutschland/ Tel; (0) 214/75859 Buha 2,-DM

Şervan

'Komela Jinên Kurdistanê çima damezirî?'

Komela Jinên Kurdistanê ji bo armancên li jêr damezirîye:

1- Nasdana têkoşîna jinên Kurdistanê yê di nava rêzên têkoşîna neteweya Kurdistanê de, bi awira gelemperîya cihanê ya peşveçûyî û demokratîkî.

2- Alîgiriya jinên Kurd ên ku di bin sîstema dagîrkeriya dijmin de tîne çewsandin paş ve hatine hiştin, ji ber şehîdbûna mîrên wan zarokên wan sêwî mane.

3- Perwerdekirina zarokên Kurd bi çanda neteweyî, bi ziman, govend, muzîk û hwd. Li vandîna wan û xurtkirina girêdanên wan bi niştîman re.

4- Berhevanîna jinên ji Kurdistanê yê ku li Ewrûpayê dijîn: Rêxistinkirin û perwerdekirina wan li ser bingehen rizgarîxwaziya neteweyî.

5- Berhevanîna malbatên

Kurd ên li Ewrûpayê dijîn; bi hevdu nasdana wan û di nava malbatan de serdestkirina welatparêziyê.

6- Xwe mijûlkirina bi pirs-girêkên civakî, aborî û dadmendî yê jinên Kurdistanê yê ku li Ewrûpayê dijîn: Pişt-giriya wan ji bo di jiyana civakî de bikaribin rola xwe bileyîzin.

7- Pêşvebirina pêwendiyên bi komên jinan re yê ji Kurdistanê, Tirkiyê û welatên din, pêşvebirina yarmetiya ji bo hevûdin.

8- Li beramberê bîr û baweriyên ku jinan biçûk dibînin, nizmdikin û hwd. Pêşvebirina bîr û baweriyên demokratîk.

9- Karguzariya ji bo jinên Kurdistanê û hemû jinên cihanê yê bindest: Pişt-giriya têkoşîna jinên welatparêz û demokrat ku azadiyê dixwazin: Xurtkirina têkoşîna wan.

Têkoşîna neteweyî ji herkesî bêtir jin guherî. Jina Kurd êdî di bûyerên civakî de roleke girîng dilîze.

NEQUŞK

Amadekar
Aram ÇemNe zilmê bikin,
ne jî zilmê qebûl bikin.

Hz. Muhammed

Çawa bû welatparêz?

Du hevalên kevn piştî çend salan hev û din li bajarê Amedê dibînin. Ji hevalan yek li Universîta Dicleyê xwendevan e û yê din jî, li derveyî welat dimîne. Xwendevanê Universîta Dicleyê oldarekî (dîndarekî) yeman e. Hevalê wî yê derê welêt jî, welatparêzekî xurt e. Herdu heval piştî munaqeseyên dûr û dirêj bi awayekî nexweş ji hev diqetin.

Piştî salekê herdu heval dîsa li bajarê Amedê li avahiyeke Kurdan hev û din dibînin. Hevalê derê Welêt şaş dimîne. Ji ber ku hevalê wî yê oldar bûye welatparêzekî dijwar. Yê derê welêt, ji hevalê xwe yê xwendevan dipirsê û dibêje:

Heval çawa bû? Bi rastî ez meraq dikim, te çawan dev ji wan ditinên xwe yê berê berda?

Bersîva xwendevanê Universîta Dicleyê wiha ye:

Min çendekî berê, xewneke xweş dît. Min dît ez miribûm. Ez piştî gelek der û deveran hatim ber Pira Selatê. Li ber Pira Selatê çend melaîketan îfadeyê

min girtin, hesab-kitêbê min dîtî û gotin,

Fermo, tu dikarî herî cenetê, Tu qisûr û gunehên te tune ne. Te nimêja xwe kiriye, rojiya xwe girtiye. Te xeyr û xeyratê xwe belav kiriye, cenet heqê te ye.

Ez bi keyf û şayî ji Pira Selatê derbas bûm û ber bi cenetê ve biçûm. Nêzikî deriyê cenetê min dît ji nişka ve se-

rokê PKK'ê Abdullah Ocalan derket pêşiya min û ji min pirsî:

De bêje ka te ji bo welatê xwe çi kiriye?

Min tû tiştek nekiribû. Ji ber wî jî, ez bê bersiv mam. Hema wî jî, ez girtim û avêtim nav agirê cehnemê. Belê, ji wê rojê vir ve, min bawer kir, ku heger mirov ji bo welêt kar neke, deriyê cenetê jî nabîne!..

J.Diyarbakiri

Piştî ku ji axurê dernakevî, ker çêtir e!

Celal Telabanî û Mesûd Barzanî ji Dewleta Tirk pasaporta dîplomatan girtin. Bûn dîplomatan Dewleta laîk û demokratîk a Tirkiyê. Maşalah dîplomasiya Komara Tirkiyê ket destê Kurdan (!) Hikmet Çetinê Liceyî, xwedî li

Telabanî û Berzanî derket û bi transferekî gelekî erzan ew girtin wezaretê xwe. Pasaporta Telabanî û Berzanî meselekî anî bîra min:

Li derekî mirovek hebû navê wî Ker bû. Ker heta ku nezewicî û zarokên wî çê

nebûn, navê Ker jê re tu problem çê nekir. Lê piştî ku zarok marokên kerê çê dibin û dibin mezin, ji kerê re serêş peyda dibe, lew re zarokên wî naxwazin xelk ji wan re bêje zarokên Kerê. Piştî gelek munaqesê û xirecîrê zarokên Kerê bavê xwe qane dikin, ku navê xwe biguherîne. Zarokên ker xwarin marin çê dikin û cîranên xwe vedixwînin xwarinê. Piştî xwarinê dibêjin: "Gelî cîranan bavê me di hizûra we de navê xwe diguherîne"

Ker dibêje:

-Belê, heta niha navê min Ker bû, lê ji îro pê ve navê min Ga ye!

Zarokên wî şaş dibin û dibên:

-Na bavo na! Me got qey, emê te ji axurê derxin. Piştî ku tu ji axurê dernakevî Ker çêtir e.

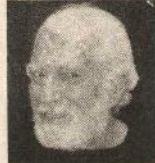
Niha yê Telabanî û Berzanî jî ev e. Me got qey ew dixwazin ji koletiyê rizgar bibin. Lê, way xuya ye, ew xwedî ruhekî kole ne. Baş e, piştî ku dixwazin kole bimînin, bila ji kerema xwe re, ji Saddam re koletiyê bikin, qe nebe zirara wan nagihîje Kurden Bakur.

J.Diyarbakiri

TÎR

Musa Anter

Welat

Ma Kurdan li ser welatê xwe çi nekirine û çi negotine? Lê çi fêde... Weke Seydayê Cegerxwîn ku dibêje:

Welatê me tev zîv û zêr e

Lê çibkim maye ji xelkê re

Faîk Bucak jî li ser welat wiha dibêje:

Sonda me mirin e di rîya te de welat

Kefen kirasê me ye mirin xeml û xelat

Şairê Kurd Abdurahman Rahmî, di helbesta xwe yê "Hesirî" yê de dibêje:

Eşqa welat, eşqa welat

Te cerg û pêmagê me pat

Em ji sala 1915' an re dibêjin "sala mihaciriyê". Lê bi rastî, em Kurd tim di welatê xwe de jî mihacir in. Tewer niha Tirkên mihacir, ji me re dibêjin "sığınmacı", yanî Tirkan bi xêra xwe Kurden Zaxo li Silopî hewandine. Lê ma ezê çi bêjim. Çavê felekê kor be.

Sala mihacirîya me ya menşûr, dema ku Osmanî li ber Uris belav bûn û revîyan. Uris heta Bedfîsê hatin. Kurdan dev ji mal û milkên xwe berdan û bi çolê ketin. Sê par ji wan ji birçibûnê ji nexweşinê mirin.

Ez ew sala mihaciriyê çêbûme. Paşî ku ez bûm şeş-heft salî jî, hê mihacir li gundê me hebûn. Hesenê mihacir cotkarê me bû. Ji gundekî Bedfîsê bû. Carna Hesenê eşqa welatê xwe bi stiran digot. Erê stiran bi temamî ne di bîra min de ye. Ev heftê sal derbas bûn. Lê serê stirana wî wiha bû:

Welat çiya bilind in te nabinim

Dest davêr gul û beybûnan naciwinim

Welat, welato, welato

Bimrim li welatê xeribiyê

Min li jor jî gotibû, stirana Hesenê mihacir dirêj bû, lê ez çibikim, evqas di bîra min de maye. Xwezî ez jî bûma, wê tev de di bîra min de bimaya.

Lê birakno! Bila pirs di nav me de be û neyar nebihîzin, heftê sal jî ne hindikin haaa..!

Keç û xortên Kurdan, ma ez ji we re çî dirêj bikim. Gerek hûn zanibin, dayîka bi rastî welat e.

Heta ku welatê mirov di destê xelkê de be, dayîka me jî wê di "sorgu" yê de be.

Êdî dayîka reben emanetê jop û "tîman" e.

Wek bezê ku tu teslîmî psîkê bikî.

Elamet neman, faşizm berkemal e

Vê heftiyê, elametê qiyametê tunin.

Hûn zanin ev du hefte ne elametên qiyametê destpêkiribûn û bi pêşkêşkirina van elametên me hûn pîr tirsandibûn. Bi rastî ne hûn tenê, em jî gelek tirsîyan. Me digot ha qiyamet rabû ha qiyamet rabû. Lê netirsîn êdî, ev elamet sekinîn. Dîsa her tişt bû wek xwe û kete rewşa xwe ya berê. Belê vê hefteyê tu elametê qiyametê ku me şaş bihêlin ne qewimîn. Mesela tu siyasetvan an jî berpirsiyarê dewleta Tirk behsa hebûna Kurdan nekirin. Tu xayinên Kurd, Kurdayetîya xwe qebûl nekirin. Mesela wek her car lawê xayîn dîsa dest û piyê Demirel û generalên Tirk alast û nasnameya xwe firot û lê da çû Suri, da ku berê xayintîya xwe fireh bike. Wekî din rewşa çapemeniyê jî normal bû. Dîsa xeberên hemû rojnameyên Tirk %100 derew bûn. Hûn zanin hefteya buhurî xebereke rast di van rojnameyan de hatibû dîtî û herkesî şaş û mat hiştibûn. Di wan warên din de jî dîsa her tişt normal bû. Dîsa çend rojnamevan hatin kuştin wek hercar ji aliyê hizb-î dewletê ve. Normalîzasyon li her derê Kurdistanê jî berkemal bû. Dîsa çend gund hatin bombekirin û çend sed Kurd hatin girtin û eşkenca xwe ya bi rêk û pêk dîtin. Li Îstenbolê jî "055" ziyaretên xwe yê piştî nivê şevê pêk anîn û rojnamevanên Tirk destê xwe ji polîsên dewleta xwe re li hev dan. Wekî din rojnameya Yeni Ülke jî dîsa hat komkirin. İsmail Beşikçi jî çû dadgehê û wek hercar îfada wî hat girtin. Ev rewşa Tirkiyê ya normal Demirel dîsa bi nutuqeke demokrasiyê anî ziman û generalan dîsa hefsarê lawê xayîn Hikûmet Çetin xistinê stûyê wî, nalê wî nû kirin, kurtanê wî lê kirin û ji bo danasîna demokrasiya Tirkiyê ew şandin nav dewletên Ewrûpî.

Werhaşil, em naxwazin zêde dirêjkin, bi kurtî her tişt kete rewşa xwe yê normal. Yê ku ji qiyametê tirsîyabûn bila êdî netirsînin.

Jiyana berê dîsa berdewam û faşizm berkemal e.

Salvegera Peymana Sewrê

● Di 10'ê Tebaxa 1920 an de, di navbera dewletên mutefikan (İngilîz, Fransîz, Îtalya) û dewleta Osmanî de peymana Sewrê çêbû. Li gor xal û bendên 62-64 yên vê peymanê, biryar hat standin ku, Kurdistanek otonom an jî serbixwe bê damezirandin.

● Weke tê zanîn peymana Sewrê nekete jiyane. Bi vê peymanê sînorê Kurdistan û Ermenîstan tevlihev kiribûn. Çend bajarên Kurdistanaxilê Ermenîstan bûn û Musulaxilê Kurdistan nebû. Ji ber wê gelê Kurd bi peymana Sewrê dilşad nebûn.

Seyîdxan Kurij

Di 10'ê Tebaxa 1920 an de, di navbera dewletên mutefikan (İngilîz, Fransîz, Îtalya) û dewleta Osmanî de peymana Sewrê çêbû.

Li gor xal û bendên 62-64 yên vê peymanê, biryar hat standin ku, Kurdistanek otonom an jî serbixwe bê damezirandin. Dewleta Osmanî di bin serokatiya İttihat û Terakî de, li cem dewleta Almanî ket şerê cihanê yê yekemîn.

Lê dewleta Osmanî ev şer windakir. Tevgerê neteweya Kurd di serê sedsala bîstane de ji aliyê îdeolojî û rêxistinî ve pêşve çûbû.

Di sala 1898 an de, li Qahirê Rewşenbîrên Kurd di bin serokatiya Mikdat Bedirxan de rojnameya "Roja Kurd" paşî ji "Hatawe Kurd" weşandin.

Dîsa wan salan li Îstebolê "Kürt Teali Cemiyeti." (Komela Rizgariya Kurd) û "Kürt Teavun Cemiyeti" (Komela Teavuna Kurd) saz bûn.

Ev komel û rêxistinên Kurd di pey damezirandina meşrûtiyet a duyemîn de saz bûn.

Lê belê İttihat û Terakî demokrasî û azadî zû ji bîr kir. Dest bi zilm û tadeyê kir. Rojname û rêxistinên Kurd

hatin girtin.

Di 10'ê Tebaxa sala 1920 an de, di navbera dewletên mutefik û Osmanî de peymana Sewrê çêbû. Li peymana Sewrê bi navê Kurdan Şerif Paşa beşdar bû. Şerif Paşa bi destê "Kürdistan Teali Cemiyeti" hatibû bijartin.

Di vê peymanê de pirs Kurdîstan jî hat axaftin. Ji bo pirs Kurdîstan li gor xal 3 û bendên 62-64 yên peymanê, biryar hat dayîn.

1- Benda 62 an wiha bû: Bi destê hikûmeta İngilîz, Fransîz û Îtalya wê heyetêk bê bijartin. Ev heyet wê li Îstebolê bimîne û derên ku Kurd lê henin jî bo wan deran plana otonomiya hundir wê bê amade kirin. Bi vê planê heqên Asuriyan, Keldaniyan û ew miletên din jî wê bê dayîn.

2- Benda 63: Dewleta Osmanî qebûl dike ku, qerara komîsyonê heta 3 mehan bîne cih.

3- Bendê 64: Piştî salekî, eger miletê Kurd bixwaze ku serbixwe be û biryarê bide rêxistina Neteweyên Yekbûyî, Neteweyên yekbûyî mecbûr e ku, serxwebûna Kurdistan qebûl bike.

Dewleta Tirk divê hemû quwetên Tirk ji Kurdistanê derxîne. Li ser derxistina quwetên Tirk ji Kurdistanê, divê di navbera miletên mu-

tefik û Tirkiye de peymanek çêbe. Piştî serxwebûna Kurdistan, eger Kurdên Musul bixwazin ku, daxilê Kurdistan bin, dewletên mutefik nikarin li hember bisekinin.

Weke tê zanîn peymana Sewrê nekete jiyane. Bi vê peymanê sînorê Kurdistan û Ermenîstan tevlihev kiribûn. Çend bajarên Kurdistanaxilê Ermenîstan bûn û Musulaxilê Kurdistan nebû. Ji ber wê gelê Kurd bi peymana Sewrê dilşad nebûn.

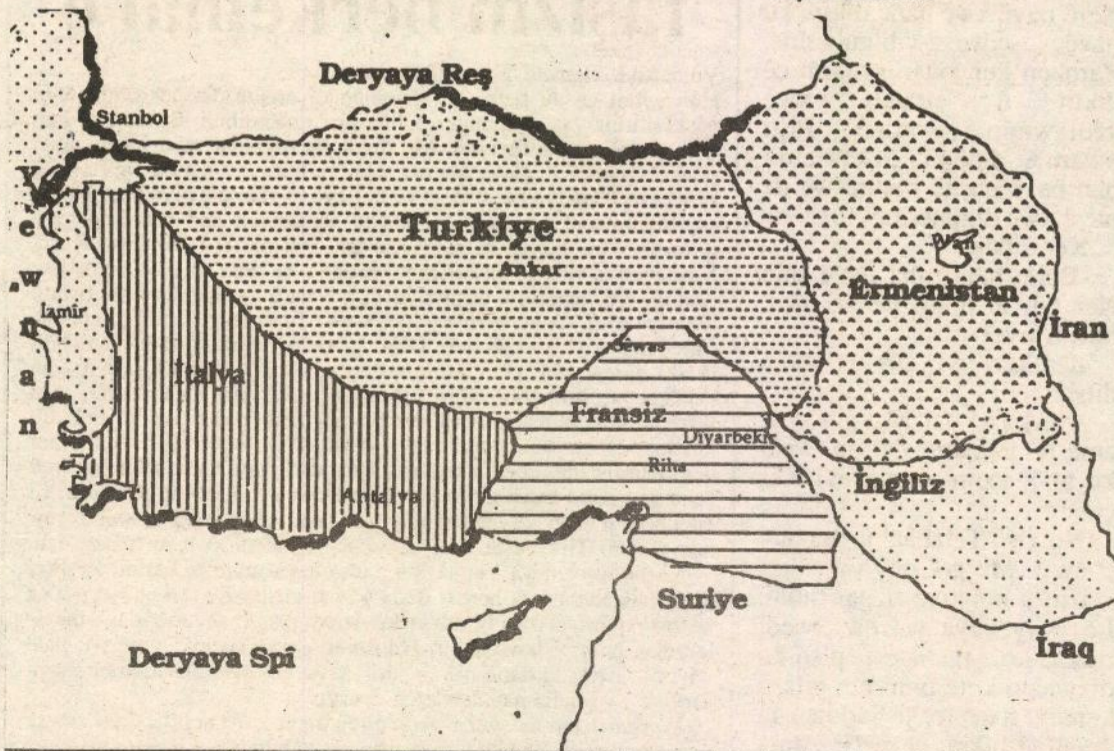
Xuya ye ku, derdê dewletên mutefik gelê Kurd û Ermenî nebû. Ew ji bo menfaaten xwe şer dikirin. Piştî vê peymanê, di 1923 an de peymana Lozan çêbû û li wir Kurdistan bû çar perçe.

Mikdat Bedirxan

Li peymana Sewrê bi navê Kurdan Şerif Paşa beşdar bû.

Li gor peymana Sewrê, parkirina Împaratoriya Osmanî

Şerif Paşa

Girîna Cizîrî

Xemê Zaxoyî

Keçeke Kurd e, îro li welatê xerîbiyê dijî. Kurdiya wê xweş û nerm e. Ew jî û jêhatî ye û ji dengê wê yê rast û dewlemend dixuye. Stiranên wê tekûz in, çî ji aliyê hozan (şîr), awaz û dengî ve. Di gel vê yekê jî tijî bi pesnên xweş û dirist... Rûda, bûyer û tiştên ku li welêt yan li xerîbiyê çêbûne, wê li stiranên xwe gotine. Anku ew bersiva dema xwe dide. Lewra wek rewşenbîreke welatparêz têtê hejmartin.

Pişkeka (qisim) biçûk ji berhema (întac) wê ketiye destê me. Ew jî li bandên hunermend Beşîr Botanî hene. Weke stîrana Bilbilo, Newroz e û hwd...

Dengbêjeke din jî heye, navê wê Nêrgiz e. Wê jî stîranek ji stiranên Girîna Cizîrî gotiye. Navê stîranê jî "Her bijî". Bi rastî stîranek xweş û çoş e.

Min hunermend Girîna Cizîrî li Newroza Malmö-Swêd di 21.3.1992 an de dît. Ew di gel koma mamoste Beşîr Botanî bû. Bi rastî Girîna bi dengê xwe yê xweş, rast û dewlemend şeva Newrozê geş û çoştîr kir...

AWAZÊN WÊ

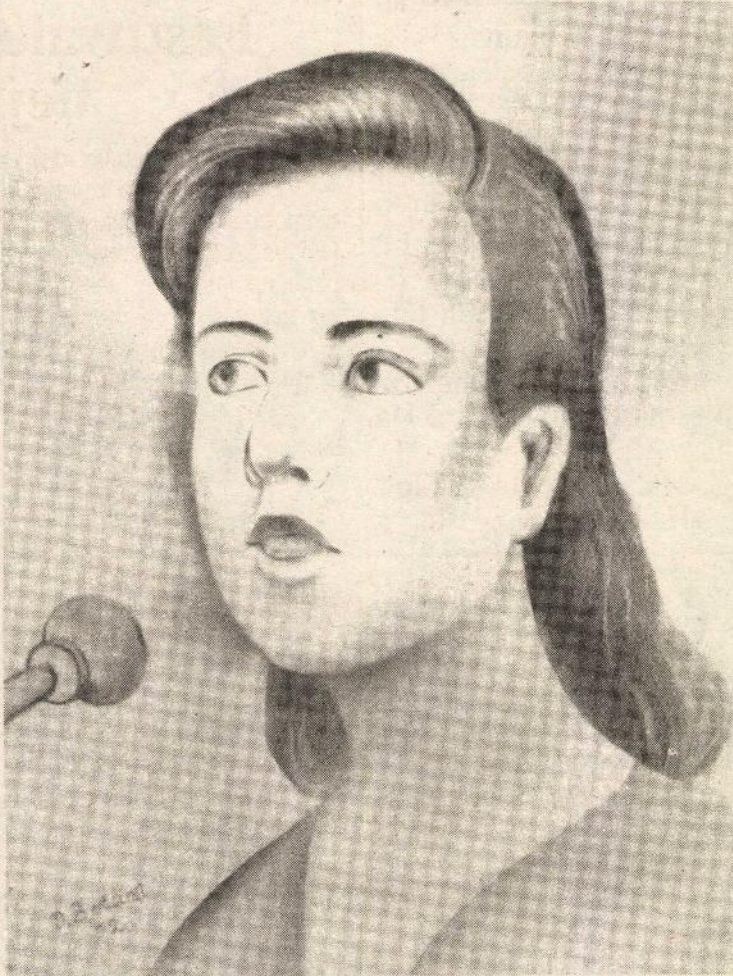
Awazên Girîna Cizîrî resen (esîl) in. Bîngehên wan Botanî ne... Weke têtê zanîn dengê wê dewlemend e, êdî li awazên wê jî dewlemendî diyar dibe. Stîrana Newrozê ya ku wê li Newroza Malmeyê gotiye û Beşîr Botanî li bandê tomar kiriye (dagirtiye), bi xwe ji pênc awazên rengîn hatiye çêkirin. Di gel vê helbest jî gelek dewlemend e... Dengê wê keça hêja gelekî dewlemend e û ji dengê M. A. Cizîrî û H. Cizîrî dewlemendtir e. Lê cihê mixabinê ye ku Girîna heya îro jî çî stîranek li kasêtê ne gotiye. Lê belê rondik ji çavên me barîn dema ku Beşîr Botanî û Girîna Cizîrî li Radyowa Dengê Serxwebûnê stîrana "Mala min Kurdistan" li rêkefta 20.12.1991 gotin.

Bi rastî karekî gelekî hêja ye heger em hunera hunermenda jêhatî Girîna Cizîrî kom bikin, biparêzin û vejînin. Û hemû ji bo pêşxistina hunera kurdî.

Li dawiyê, em hêvîdar in ku hunermenda me Girîna Cizîrî li ser soza xwe be ku berdewam bibe li vê karê hunerî. Em pê serbilind in ku ew bûye alîkara hozanê me Beşîr Botanî û bîngehek ji bîngehên wî jî bo vejandina hunera gelî. Êdî pêşketin û serketina vê hunermenda ciwan û nûgiha, daxwaza me ye!

Bilbilo, meqam Seba

Bilbilo her bixwîne
Birinên me gemrîne

Hunermenda Girîna Cizîrî

Wênesaz: Delal Botanî

Ji bo Mezlûm, Kemal û Keyrî
Ew rêberên serxwebûnê
Of, bilezîne

Bilbilo her bixwîne
Birinên me gemrîne
Kurdistan tim dinalit lo
Derd û kul û birîn e

Egîd rabû Newroz hat
Tola me stand roj helat
Kurdistan tim dinalit lo
Jêra em dikin xebat

Bi xebata Bêrivan
Her der bû ewr û baran
Kurdistan tim dinalit lo
Yan serxwebûn yan neman

Bi hewara heval Baran
Çoş bû şahya serhildan
Kurdistan tim dinalit lo
Didinê xwîn û canan

Berxwedana me geş e
Strana wê pirr xweş e
Kurdistan tim dinalit lo
Malwêran in çî rewş e

Pahîza 1990

Newroz e, Meqam Ecem

(A) Silav û pîrozbahî Newroz e

Li her cihekî şahî Newroz e
Zaro li meydanê hey
Dikine dîlanê hey
Hêy hêy hêy Newroz e
Îro Newroz e, Newroz e,
Newroz e
Sersala me ye li me pîroz e

Va ye roj li me helat Newroz e
Xweşya mezin bo me hat
Newroz e

Çîrok û stîran e hey
Dengê bilbilan e hey
Hêy hêy hêy Newroz e
Îro Newroz e, Newroz e,

Newroz e
Sersala me ye li me pîroz e

(B) Egîd ji bo dozê ye Newroz e

Ronahya Newrozê ye Newroz e
Şehîdê gelê me hey
Egîdê gelê me hey
Hêy hêy hêy Newroz e
Îro Newroz e, Newroz e,
Newroz e

Sersala me ye li me pîroz e

Jîna me herdem xweş bê
Newroz e

Agirê me her geş bê Newroz e
Mezlûm û Zekiya hey
Rêha me hemiya hey
Hêy hêy hêy Newroz e
Îro Newroz e, Newroz e,
Newroz e

Sersala me ye li me pîroz e
Newroza 1992

Her bijî, meqam Ecem

Her bijî cenga gelî
Pêşkevin partîzanan

De hildin ala rengîn
Li asmanê Kurdistan

Her bijî, her bijî, serhildana me
bijî
Her bijî, her bijî, berxwedana
me bijî

Va gel rabûye ser xwe
Daweta me li Botan
Navenda xebatê ye
Ew himbêza berxwedan
Her bijî, her bijî...

Gelê me pirr hişyar e
Tev dibêjin em Kurd in
Serhildan û berxwedan
Dijî sitemên dijîmin
Her bijî, her bijî...

Newroza 1992

AZADÎ

Abdurahman Durre

Azadî bê xwîn nayê standin

▼ Ku xwîn nerije azadî nayê standin." Ev gotin a yekî korê Azerî ye, ku roja sisêyê Gulanê bi balafira Demirel hatibû Tirkîyê. Di balafirê de li ser pirsar rojnamevanan wiha digot: "Sala par, di şerê nav Ermenî û Azerîyan de, çavên min kor bûn, ez xem nakim, lewra ji bo azadî û serxwebûnê divê mirov kor be û bimre."

Bi rastî jî wilo ye, buhayê azadî û serxwebûnê, xwîn û mirin e.

Gelek heta nehêje, bîghêje serxwebûnê
Heta ku lê nerêje, barût û lav û xwînê

Dinya hemû bibêje, dijmin dibe li şûnê
Dema ku xwîn birêje, dê seh bikin çî deng e

Dengê piling û şêra, dêwê çiya û lata
Mêrxas û jîr û mîra, şoreşgerê welata

Dengê kewê şikêra, fizar û kêferata
Halan bidin ku pêra, dê seh bikin çî deng e

Azadiya belek çav, bûka qelen ku xwîn e
Dilşadiya şîrî nav, lê pîr şehîd ku çûne

Dê û keç û kur û bav, lê can ku dan li dû ne
Dûman û pêt û alav, dê seh bikin çî deng e
Şairê hêja Dîldar jî di helbesteke xwe de, li ser azadiyê, bi zarava soranî wiha gotiye:

Milletî, ger xûnî nerjî, dest û pa nagrîtewe
Bê kifah guftar, wesîqey jînyê nadrîtewe
Bade û mestî meqamê, Hurriyet nagrîtewe

Yanê, miletek heta ku xwîn nerjîne, payîdar nabe, bê şoreş û têkoşîn jî, gotin bi tenê, belge û wesîqa jîyanê nadêre, bade, mey û mestî jî, cihê hurriyet û azadiyê nagire.

Azadî serfirazî, bûka qelen ku xwîn e
Bê wî ku nabe razî, lê pîr şehîd ku çûne

Li ser hurriyet û azadiyê mirov çî bêje kême e. Bi hezaran helbest û dîwan binivîse, bi sedan cild kitêb û pirtûk çêke, hê jî qedr, rûmet, şîrînî û giranbuhayiya wî nikare pêkbîne. Lewra ku ew, cewherek wala ye, durreyek bê buha ye, namûs û rûmet e, şeref û qîmet e.

Azadî çiqas bi qîmet û rûmet e, li dijî û dijîmînên wî jî ewqas bê heysiyet û bê rûmet in. Ew kesên ku ji xwe û ji gelê xwe re, azadî û serfirazî bixwaze, divê ji hemû gelên azadîxwaz re jî bixwaze, ku nexwaze bê şeref û bê perwaz e.

Li ser vî awayî, divê ku mirov bi însaf û bi wîjdan bisekine û bifikire, bêşeref û bênamûs, hîlebaz û teqlebaz nebe.

Hezretî Muhamed di hedîseke xwe de wiha gotiye: "Kî ku ji xwe re çî dixwaze, wî tiştî ji hevalê xwe re jî nexwaze, ew bê îman e, ne musulman e."

Ez ji musulmanên Tirk, Erebb û Ecem vê pîrsê dikim Gelo, ev musulmanên bimbarek, çawa ku ji xwe re, azadî û serxwebûnê dixwazin, wisa ji gelê Kurd re jî dixwazin, an na? Eger ku naxwazin, çawa dibê "em musulman in", gelo fêmanakin, an kûçiktiyan dikin?

Ji çasikên bê namûs re jî dibêjim, ku hûn bi qurbana rêxa binê lingê wî Azerîyê kor bibin, qet pozê we ji wî dişewite an na? Gelo di dinyayê de, ji navê çasikîyê pîstîr û çepeltîr navek din jî heye ku mirov li we ke an na? Tîfî li wî rûyê we yê bê şerm û bê namûs.

Şairekî Kurd, di derheqê çasikê Iraqê yê namîdar "Şêx Reşîdê Lolî" de wiha gotiye:

Eger gûyê diya xwe, yan jînekey bixwara
Şaş nedkirî riya xwe, nediçû li dû neyara
Nizanim gelo em ji çasikên xwe re çî bêjin?

Elo û şêtan

Mirovek hebû digotinê Elo. Ew dostê şêtanan bû. Carekê wî gote wan.

-Werin em bi hev re genim biçînin!

-Baş e! Haydê em biçin.

Wan genim çandin û dema genim geşa û çêbû, Elo gote şêtanan.

-Gelî şêtanan! We serê genim yan binê genim divê?

-Me binê genim divê.

Elo genimê xwe yê taze dirû û bire aşê. Şêtanan erdê kolan. Çi-

qas dikolan her rehên genim derdiketin. Şêtanan ax li serê xwe werkirin û gotin.

-Xwelî bi serê me! Elo em xapandin û fêleka wisa li me kir ku hêj kesî ew fêl (hîle) li me ne kiriyê.

Piştî demekê Elo gote şêtanan.

-Werin em bi hev re pîvazan biçînin.

Şêtan: Va em hatin, va em hatin.

Wan pîvaz çandin...

Şêtan:Elo vê carê tu

nikarî fêla xwe li me bikî.

Piştî ku pîvaz geşa û çêbû Elo ji şêtanan pirsî.

-Gelî şêtanan! We belgên (pelên) pîvazan yan binên wan divê?

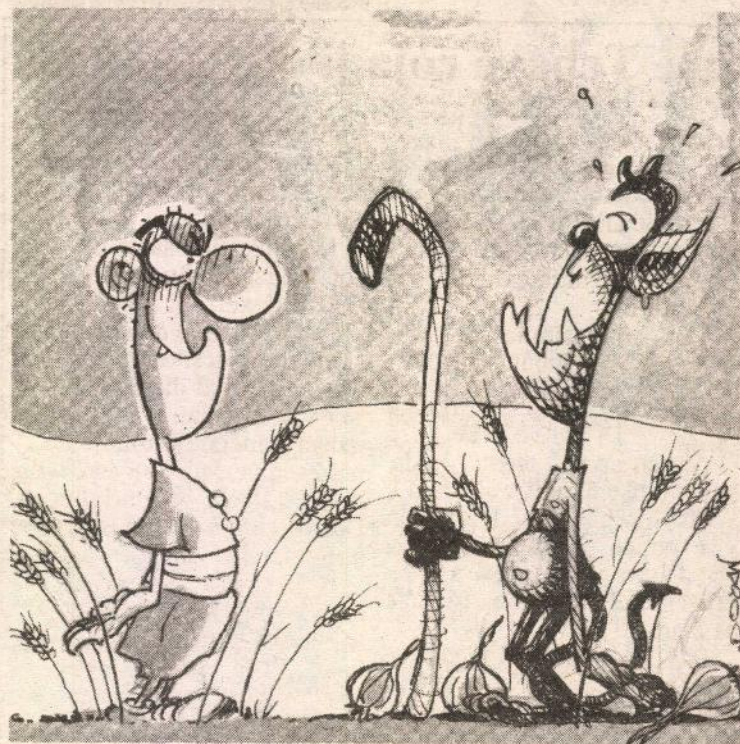
Şêtan: Me pelên pîvazan divê.

Şêtanan belgên pîvazan hemû dirûn û Elo jî binên pîvazan hemû anîne der û ji xwe re imbar kir. Lê belgên şêtanan hemû rizîn û Elo careke din fêla xwe li şêtanan kir...

-Kes nikare bi min! Ez ji şêtanan şêtantir im! Ha ha...

-Mala te wêran be Elo!

-Ha ha ha ha....

Qefezî zêrîn

Sefa kiçêkî biçkolaneyê... Be teniya rûy le baxêk kird bo ewey temaşay darî sewiz û gulî rengaw-reng bikat.. Bewe zor şad bû.. Belam katê ke wîstî bigerêtewe rêgây malî lê têk çû... Xoşiyekew rewî bû be giriyan... Le pirr giwêy le dengêkî nasik bû ke be nîke û sozewe pêy wit: Bo degrît?

Sefa belay dengekeda awirî dayewe û çolekeyekî bînî. Çolekeke dúbare pêy wit: Boçî degrît?

Sefa witi: Boye degrîm çunke wêl bûm û rêgây mal şareza nîm. Çolekeke witi: Megrî min detbemewe, rêy maltan dezanîm...

Çolekeke biriyarî da sefa bo malî xoyan bibatewe ke le mal nîzîkbûnewe çolekeke wîs-

tî xiwahafizî le Sefa bikat, belam Sefa Xêra girî û birdiyewe bo mal û xistiye qefezêkî zêrînewe û pêy wit:

Leber ewey xoşim ewêy, leber ewe îtir nayelim bigerêytewe... Her xiwardin û awêkit pêwîst bû min detdemê jiyani pirr le şadî dekem...

Çolekeke be kulî giryanewe witi:

Min pêwîstim bem xoşewîstî û seyrey to niye ke le serbestî bê beşim deka...

Sefa hiç giwêy be qisey çolekeke neda, paş çend rojêk hestî bewe kird ke çolekeke zor mate û naxwênê û lawazîş bûe... Lêy pirsî: Ewe çite xo nesax nît?

Çolekeke witi: Berê Wella nexoşim!

Sefa witi: Ha ber êsta

bo lay pizîşkit debem...

Çolekeke witi: Min dezanîm ew dermane çiyê ke tîn û şadî be leşim debexşetewe...

Sefa witi: Başê nawî dermaneke çiyê? De bilê ba guric biçim botî bikrim...

Çolekeke witi: Dergay qefezêke bikerewe ca ewsa nawekeyit pê elêm.

Sefa dergay qefezêkey kirdewe... Çolekeke qefezêkey becêhêst û witi: Teniya serbestî tîn û şadîm pê debexşetewe...

Sefa temaşay çolekey kird be şadîyewe defrê ewsa têgeyîst eger yekê çolekey xoş biwê nabê le qefezda bendî kat...

Çirokî minalan be zarawey Soranî

Serçawe: Pertûkî "Minal û Baran", Letîf Helmet kirdûyetî be Kurdî Wergerandin ji tîpên erebî:

Mehabad Kurdî.

Kêvroşka jîr û seyê har

Kêvroşkeke jîr û xapînok hebû. Wê hez ji gêzer dikir. Carekê, ew çû nav bexçeyekî. Gelek gêzer li wê hebûn got.

Oy Gêzer! Gêzer ha ha ha ha!!!

Wê têr xwar û çû mala xwe... Dotira rojê Kêvroşk dîsa çû wê bexçê, seyê hat û wî jî dixwest kêvroşkê bixwe.

Se: Wiw! Wiw! Wiw wiw wiw! Ez dê te bixwim! Wiww! Hatme te!

Wiw wiw! Seyê har ne hişt ku kêvroşk gêzeran bixwe û her roj berdida wê û ne dihêla ku kêvroşk nêzîkî bexçeyê bibe...

Se: Wiw wiw... Rojêkê kêvroşkê gote xwe:

-Divê ez fêlekê (hîlekê) bikim! Ez dê seyê har bixapînim... Ha ha ha ha...

Paşê kêvroşkê gote kitkê (pisîkê).

-Kitkê! Cihek heye gelek mişk lê hene!

-Mêw mêw!!! Gelek spas! Mêww! Ez birçî me! Mêw! Kêvroşkê mala te ava!

-Spas xweş! De xwe bilezîne.

-Mêww baş e! Ez dê bêm!

Kêvroşkê kitik bire rex seyê har û se jî berda kitkê...

Se: Wiw wiw! Kitkê ez dê te bixwim...

Kitik: Mêw mêw...

Kêvroşk: Ha ha ha ha...

Kêvroşka jîr û çeleng her roj bi vî rengî, gêzer di gel awazên "Wiw wiw û mêw mêw" dixwarin...

